

198.

ZÁKON

ze dne 19. července 1948

o občanských průkazech.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Pojem občanského průkazu.

Občanský průkaz podle tohoto zákona je veřejná listina, kterou se všeobecně osvědčuje totožnost osoby, které průkaz svědčí, po případě i jiné významné právní skutečnosti, týkající se této osoby.

§ 2.

Kdo má nárok na vydání občanského průkazu.

- (1) Nárok na vydání občanského průkazu mají, dovrší-li patnáctý rok věku:
 - a) občané Československé republiky a osoby, které se za ně podle platných předpisů považují,
 - b) přechodně i osoby, které se trvale zdržují v republice Československé a o nichž nebylo zjištěno, že jsou cizími státními příslušníky, nebo osobami bez státní příslušnosti.
- (2) Nárok osob, uvedených v odstavci 1, písm. b), na vydání občanského průkazu zaniká dnem, který stanoví ministr vnitra nařízením.
- (3) Téže osobě lze vydati toliko jeden občanský průkaz.

§ 3.

Obsah občanského průkazu.

- (1) Občanský průkaz má dva oddíly.
- (2) Prvý oddíl občanského průkazu obsahuje všechny podstatné skutečnosti, jichž je třeba k zjištění totožnosti osoby, které průkaz svědčí.
- (3) Druhý oddíl občanského průkazu může obsahovati osvědčení o československém státním občanství osoby, které průkaz svědčí, dále osvědčení podstatných skutečností jejího osobního stavu i osobního stavu dětí mladších 15 let a manžela, jakož i osvědčení o dalších významných právních skutečnostech, určí-li tak ministerstvo vnitra v dohodě se zúčastněnými ministerstvy způsobem uvedeným v následujícím odstavci.
- (4) Úřední vzor občanského průkazu a podrobnosti o jeho vydávání i o žádostech o jeho vydání určí ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě, kterou vydá, pokud jde o druhý oddíl občanského průkazu, v dohodě se zúčastněnými ministerstvy. Tiskopisy občanských průkazů jsou přísně súčtovatelné.

§ 4.

Průkazní moc.

- (1) Osvědčením totožnosti v prvním oddílu občanského průkazu lze osvědčiti totožnost osoby, které průkaz svědčí, před všemi úřady, veřejnými orgány a soudy.
- (2) Osvědčení o československém státním občanství v druhém oddílu občanského průkazu nahrazuje osvědčení o státním občanství republiky Československé podle platných předpisů.
- (3) Ostatní osvědčení v druhém oddílu občanského průkazu nahrazují v rozsahu, uvedeném v průkazu, příslušné veřejné listiny.

§ 5.

Doba platnosti.

- (1) Občanský průkaz se vydává zásadně na dobu 10 let. Byl-li vydán na dobu kratší, může býti jeho platnost prodloužena až na dobu 10 let.
- (2) Před uplynutím doby platnosti může býti vydán nový občanský průkaz jen v případech stanovených vyhláškou ministerstva vnitra podle § 3, odst. 4.

§ 6.

Kdo vydává občanský průkaz.

- (1) Občanské průkazy vydává okresní národní výbor. Okresní národní výbor může zmocniti místní národní výbory svého obvodu, aby jeho jménem vydávaly občanské průkazy. Toto zmocnění se vyhlásí v obci způsobem v místě obvyklým.
- (2) Vydává-li občanské průkazy okresní národní výbor sám, lze žádost o vydání občanského průkazu podati též u místního národního výboru.
- (3) Místně příslušný je národní výbor, v jehož obvodu má uchazeč bydliště, nebo nemá-li v tuzemsku bydliště, v jehož obvodu má svůj pobyt.
- (4) Zápisy v druhém oddílu občanského průkazu provádí národní výbor, příslušný k vydání občanského průkazu, a to buď na podkladě veřejných listin, jichž je třeba k osvědčení příslušné právní skutečnosti, nebo nemá-li uchazeč takové listiny po ruce, na podkladě šetření provedeného z moci úřední. Zápisy v tomto oddílu může provést i úřad nebo orgán, který je věcně a místně příslušný k osvědčení příslušné právní skutečnosti. Zápisy v druhém oddílu lze provést i dodatečně po vydání občanského průkazu. Zápisy v tomto oddílu se provádějí na žádost nebo z moci úřední.

§ 7.

Změny a opravy.

- (1) Každou změnu právních skutečností, osvědčených v občanském průkazu, jest do 8 dnů oznámiti místnímu národnímu výboru příslušnému podle místa bydliště (pobytu); průkaz jest připojiti k oznámení. Tato povinnost odpadá, provede-li úřad nebo orgán uvedený v odstavci 3 změnu příslušné skutečnosti v občanském průkazu před uplynutím lhůty, stanovené ve větě první.
- (2) Místní národní výbor provádí změny, doplnění a opravy v zápisu rodinného stavu, povolání a bydliště. Byl-li zmocněn vydávati občanské průkazy podle § 6, odst. 1, věty druhé, provádí i ostatní

změny, doplnění a opravy. Jinak provádí jiné než ve větě první uvedené změny, doplnění a opravy okresní národní výbor, příslušný podle místa bydliště (pobytu).

- (3) Změny, doplnění a opravy zápisů v druhém oddílu občanského průkazu může provést též úřad nebo orgán, který je věcně a místně příslušný k osvědčení příslušné právní skutečnosti.

§ 8.

Neplatné občanské průkazy.

- (1) Občanský průkaz je neplatný, neměla-li osoba, které byl vydán, od počátku nárok na jeho vydání (§ 2) nebo pozbyla-li tohoto nároku později, nebo uplynula-li doba platnosti průkazu, nebo není-li průkaz v prvním oddílu úplný, znatelný nebo čitelný.
- (2) Neplatný občanský průkaz musí být neprodleně odevzdán okresnímu nebo místnímu národnímu výboru, příslušnému podle místa bydliště (pobytu).
- (3) Neplatný občanský průkaz odebere kterýkoli okresní národní výbor. Rovněž každý místní národní výbor a orgán sboru národní bezpečnosti může zatím odebrat neplatný občanský průkaz, je však povinen o tom bez průtahů uvědomit nadřízený okresní národní výbor, který rozhodne, byl-li průkaz odebrán právem či nikoli.

§ 9.

Poplatkové a dávkové úlevy.

- (1) Občanské průkazy se vydávají za náhradu pořizovacích výloh.
- (2) Podání podle tohoto zákona i jejich přílohy jsou osvobozeny od poplatků.
- (3) Občanský průkaz a dodatečné provedení zápisu v něm nepodléhá poplatkům. Za vydání občanského průkazu se vybírá dávka za úřední úkon ve věcech správních (obecní poplatek za úřední úkon) v rozsahu stanoveném předpisy o těchto dávkách (poplatcích), pokud v občanském průkazu byly při jeho vydání nebo dodatečně provedeny zápisy také v oddílu druhém na podkladě šetření provedeného z moci úřední; dávka (poplatek) se vybírá i tehdy, vydá-li se nový občanský průkaz náhradou za průkaz ztracený nebo poškozený, a to i když neobsahuje zápisy v oddílu druhém.

§ 10.

Povinnost mít občanský průkaz.

- (1) V celním pohraničním pásmu musí každá osoba, která má nárok na vydání občanského průkazu (§ 2), mít občanský průkaz, i když se v tomto pásmu zdržuje jen přechodně, a prokázati se jím kdykoli na úřední vyzvání. Okruh osob, které jsou oprávněny v tomto pásmu žádati předložení občanského průkazu, určí ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě. Týmž způsobem lze povolit úlevy z ustanovení věty první.
- (2) Ministerstvo vnitra může určit vyhláškou v Úředním listě, ve kterých jiných částech státního území a po případě za jakých zvláštních předpokladů musí mít občanský průkaz osoby, které mají nárok na jeho vydání, a prokazovati se jím kdykoli na úřední vyzvání.
- (3) Týmž způsobem může konečně ministerstvo vnitra stanovit, že všechny uvedené osoby nebo určité jejich skupiny jsou povinny ve stanovené lhůtě si opatřit občanský průkaz a prokazovati se jím kdykoli na úřední vyzvání.

§ 11.

Dosavadní občanské legitimace a jiné průkazy.

- (1) Všeobecné občanské legitimace, vydané podle vládního nařízení ze dne 8. srpna 1919, č. 481 Sb., kterým se zavádějí všeobecné občanské legitimace, pozbývají platnosti dnem, který stanoví ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě.
- (2) Majitel všeobecné občanské legitimace může si ještě před uplynutím této lhůty kdykoli opatřiti občanský průkaz podle tohoto zákona, který se mu vydá za splnění zákonných předpokladů, při čemž je povinen vrátiti všeobecnou občanskou legitimaci.
- (3) Osobních průkazů, určených k všeobecnému osvědčení totožnosti a vydaných podle jiných předpisů nebo bez právního podkladu osobám, které mají nárok na vydání občanského průkazu (§ 2), nesmí se dále užívat ode dne, který stanoví ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě.

§ 12.

Trestní ustanovení.

Kdo

1. učiní nepravdivé nebo neúplné údaje o své osobě nebo o jiných skutečnostech nutných pro vydání, změnu, doplnění nebo opravu občanského průkazu nebo jich použije, aby vylákal vydání, změnu, doplnění nebo opravu občanského průkazu,
 2. nesplní některou z povinností podle § 7, odst. 1 nebo § 8, odst. 2,
 3. použije občanského průkazu vydaného jiné osobě,
 4. přenechá jinému k použití svůj občanský průkaz,
 5. dá si vydati nebo si opatří více než jeden občanský průkaz,
 6. zničí úmyslně občanský průkaz svůj nebo cizí,
 7. poruší povinnost stanovenou v § 10, odst. 1 nebo předpisem vydaným podle § 10, odst. 2 a 3 nebo
 8. poruší jiný předpis vydaný podle tohoto zákona,
- bude potrestán - pokud nejde o čin přísněji trestný - okresním národním výborem pokutou do 25.000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do 3 měsíců. Byla-li uložena pokuta, budiž pro případ její nedobytnosti vyměřen zároveň náhradní trest vězení podle míry zavinění do 3 měsíců.

§ 13.

Zrušení dosavadních předpisů.

Vládní nařízení č. 481/1919 Sb. a předpisy vydané k jeho provedení se zrušují.

§ 14.

Spolupůsobení veřejných úřadů.

Všechny veřejné úřady, orgány a soudy jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných.

§ 15.

Účinnost a provedení.

- (1) Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1948 s výjimkou ustanovení § 10, odst. 1, které nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1949.
- (2) Tento zákon provede ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.